

Darja Reichman

Za gledališče se je odločila že v gimnazijskih letih, ko se je na podstrešju poljanske gimnazije, skupaj z Uršulo Cetinski in Jašo Jamnikom, vživljala v različne vloge, potem je bila na sprejemnih izpitih še roža ovijalka, a žirante je dokončno osvojila kot Celimena iz Ljudomrznika. Dobitnica študentke Prešernove nagrade, Severjeve in Borštnikove nagrade ter srebrnega celjskega grba in zlatega leva je doslej odigrala že devetdeset vlog.

Samo koreografija je za igralca premalo

Tekst

Patricija Maličev

Foto

Jože Suhadolnik

V diplomski predstavi je bila Estelle v Sartrovih *Zaprth vratih* pa potem še Beata, Isabelle in Angel v Bartolovem *Don Lorenzu ... V Lorcovi Krva-vi svatbi* je bila Nevesta, Neznanka v Pirandellovem *Kot me ti hočeš*. To so bili nekateri vrhunski prvga dela kariere. Drugi del, ki se je začel z angažmajem v kranjskem gledališču, še traja. Pred dnevi je kot Karla nastopila v *Helverjevi noči*, predstavi, ki jo je maestozno režiral Alen Jelen in ki je še dolgo ne bo mogoče pozabiti.

Umetniško vodstvo **Prešernovega gledališča** Kranj je na repertoar uvrstilo zgodbo o nacizmu, ki v ljudi seje izključevanje, nestrpnost do vseh drugačnih, strah, zlo in smrt – primerjave s časom, v katerem živimo, so nepotrebne. Tako v Kranju nadaljujejo uspešno sodelovanje s Škuc gledališčem iz Ljubljane, s katerim ju družita predvsem uprizorjanje družbeno angažiranih besedil in odpiranje tabujev.

Mati skrbnica **Darje Reichman** v *Helverjevi noči* je ena bolj tenkočutnih in preciznih, fizično zelo napornih ponazoritev »mater korajž«, ki so se v preteklem desetletju zgodile na slovenskih odrih. Njena slutnja o prihodu zla in o nezogibnosti odločitve, da mu (zlu) ne bo predala svojega sina, se izrazi v vsej svoji boleči jasnosti tako odločno tudi zato, ker je utemeljena na čisti ljubezni. Srhljivo.

Pogovarjali sva se pri njej doma, v družbi strahovito očarljivega mačka, ki je seveda doma z morja. Najdenček. Neulovljiv kot galebi. Reichmanova je igralka, ki sem jo na avtobusih, ko sem se kdaj s kranjskim gledališčem vozila na gostovanje, vedno gledala v gibki vrat, tilnik. Pogosto je sedela za šoferjem – in vedno se mi je zdela nekako vilinska. Zaradi svetlih las, nemara. Krhka. A še daleč ni samo to; v resnici je na odru neverjetno vzdržljiva in prav po športno čvrsta. Gospa Lemarchand v *Hildi*, Marlene v *Marlene Dietrich*, Maša v *Treh sestrah*, Clara v *Pred upokojitvijo*, Mati v predstavi *Mrtvec pride po ljubico*, Simka v *Žalujoči družini* – to so njene

zadnje vloge v predstavah, ki ne bi bile to, kar so, brez **Darje Reichman**.

“

Mnogi smo vašo podobo poznali, še preden smo začeli hoditi v gledališče; bili ste tista deklica, ki jo je vaša mama, ilustratorka Jelka Reichman, risala v ilustracijah knjig ...

No, ne vem, ali sem bila to ravno jaz, mama je risala tako, še preden me je rodila. Zgodaj je začela slikati že po naravi ljubke otroške obraze.

Pijeva kavo in pravkar ste iskali eno od ukvirjenih fotografij s predstav in vmes šaljivo zamrmrali, da pri vas stene samevajo, da nimate nič obešeno, drugače kot pri mami. Kaj ste mislili s tem?

Včasih želiš nezavedno ali celo namenoma pobegniti od tega, kar ti je zaznamovalo mladost. Pri nas so bile stene vedno polne slik. Spominjam se, da je mama hodila po hiši s kladi- vom v roki in iskala, kam bi spet kaj obesila. Sedaj, ko ima vse stene polne, pa premišljuje, kaj bi premestila. Je pa res, da so stene pri nas iz opeke, tu so pa betonske. Če hočeš kaj obesiti na zid, moraš vrtati. To moti sosede pa tudi mene. No, deloma je kriva tudi moja lenoba oziroma prezaposlenost. Neprestano si govorim, da bo že prišel čas, da stanovanje »uredim«. Ampak trenutno so mi druge stvari pomembnejše.

Se še spomnite, kako je bilo na sprejemnih izpitih za akademijo? Menda ste profesorje hitro, predvsem pa učinkovito prepričali ... Aja, kdo je to povedal?

Če ga izdam, bo v škripcih.

V našem poklicu so sprejemni izpiti mejnik, ki si ga, hočeš nočeš, zapomniš. Izpiti smo takrat imeli na velikem odru MGL. Vse tekste, ki sem jih sicer znala na pamet, sem v trenutku pozabila. Na srečo so bili profesorji tako prijazni, da so mi rekli, naj vzamem tekst v roke, potem je pa šlo. Spomnim se, da mi je profesor Korun rekel, naj bom roža ovijalka ali nekaj podobnega.

Ta je pa lepa!

Živo se spomnim tudi tega, da me je profesor Faganel, ko sem odhajala iz dvorane, vprašal, kaj bom, če ne bom sprejeta. Odgovorila sem mu, da mi ne bo hudega, ker že študiram slovenistiko in germanistiko na filozofski fakulteti. Ampak po mojem mnenju so ti izpiti vedno neke vrste loterija. Veliko jih želi priti na AGRFT, izbrani pa so samo redki. Vendar to še ne pomeni, da tisti, ki so bili zavrnjeni, nimajo talenta, ali da so vsi sprejeti talentirani.

Za vami je nekaj izjemnih sezon. Mineva 20 let, kar ste v Prešernovem gledališču v Kranju. Kako vam je?

Da, natančno enaindvajset let. Tako hitro so minila in vedno hitreje minevajo. Lepo mi je v Prešernovem gledališču. Smo čudovita ekipa, ki zna stopiti skupaj, ko je treba. In kar je pomembnejše: ustvarjamo predstave, ki so pomembne in se nas »tičejo«. To čudovito misel je prvi izrekel Mile Korun tik pred premiero *Strička Vanje*, ene od mojih najljubših predstav. Ponovil je besede gospoda Gombača, ki ga je vedno spraševal, ali se ga predstava, ki jo režira, »tiče«. To je ključno. Delati v prazno, je stran vržen čas.

Debut, in to zelo uspešen, ki ga je pospremlilo kar nekaj nagrad, ste doživeli v Celju.

V celjsko gledališče sem prišla kot štipendistka takoj po absolventskem stažu. Ljubljanska gledališča niso bila radodarna s štipendijami, celjsko pa mi jo je ponudilo, in pozneje tudi službo. Bila sem zelo mlada in neizkušena, vržena »med odrske zveri« v pozitivnem smislu. Od njih sem se veliko naučila, v dobrem in slabem pomenu. Predvsem pa sem dobila priložnost ustvariti zahtevne vloge. To je bilo edino, kar me je zanimalo. Delati, igrati, živeti na odru.

V Helverjevi noči, ki je premiero doživela nedavno, igrate mammo skrbnico. Čustveno in fizično zelo zahtevna vloga ... in vi v njej izjemni.

Da, zelo zahtevna. Zanimivo je, da se mi je Karla kar zgodila. Vsa njena stanja sem našla v sebi. Pri nekaterih vlogah je treba veliko bolj brskati, da ustvariš pravi lik, pa še vedno ni tisti pravi. Pri Karli pa se mi je zdelo, da me nekako vodi. Čeprav gre res za zelo težko vlogo.

Ampak delovali ste izjemno suvereno in nekdo je po premieri rekel, da še nikdar niste bili tako dobri.

Z njo sem se zelo hitro zliila. Kljub temu me je izčrpala. Samo drugače. Ko sem prvič prebrala tekst, še nisem vedela, da jo bom igrala. Bese-dilo, še preden je bilo prevedeno v slovenščino, me je strašansko prevzelo. Tekst je zlahtno patetičen, hkrati pa neizrekljivo krut. Razmere, ki jih opisuje, ga izostrijo v vertikalo. Sprva sem se ustrašila Karlina monologa, ki obsega tri strani – kako ga izpeljati, da ne bo izpadel patetično, da ne bom zavozila. Pa mi je kar šlo.

Vaš mož, pesnik in pisatelj Iztok Osojnik, je

sedel pred menoj. Ko je nasilje pred nami eskaliralo, je, tako kot jaz, umikal pogled. In med gledalci na premieri je bila tudi vaša mama. S katerimi besedami sta vas pozdravila po premieri?

Mama in oče sta bila zaskrbljena, ker sta vedela, da imam virozo in vročino. Vloga je res napor-na, to je videti tudi na obrazu; gledalci namreč sedijo zelo blizu in dejansko vidijo vsako potno srago na licih. Kaj pa se je dogajalo možu, ne vem. Sama tega nisem videla, bil pa je zelo prevzet s predstavo.

Ampak kakšna naj bi bila igralka, ki lahko igra Karlo? Dozdeva mi se, da jih ni veliko, ki bi jo tako odigrale, kot ste jo vi. Treba je nekaj vedeti tudi o življenju, da razumeš Karlo.

Bi se kar strinjala. Mislim, da je treba za takšno vlogo vsaj približno razumeti življenje, hkrati pa obvladati igralsko tehniko, postopke pri igri.

In vi ste Mlakarjeva učenka ...

Ja, sem. Igranje in ustvarjanje vloge primerjam s tekmovanjem na smučarski tekmi. Uspešno smučati od starta do cilja zahteva presneto dobro pripravljenost, kondicijsko in psihološko, tveganje in še nekaj več... Odvisno pa je tudi od tega, ali ti progga »leži«. Leta tako odrskih kot življenjskih izkušenj so pomembna. Lahko imaš veliko življenjskih izkušenj, ampak če do 51. leta nisi veliko stal na odru – ne bo šlo.

Človek se izgrajuje vse življenje, nemara je tudi z delom igralca tako ... Nobenih pravih kontrolnih list ni, kajne?

Pravzaprav vsakič začneš znova, od začetka. Vsakič je hkrati lažje in težje. To je svojevrsten paradoks. Nadzoruješ se sam, morda tudi režiser, če te dobro pozna in sta že večkrat delala skupaj. Pa seveda publika, vedno znova. Izgrajuješ se z vsako novo ponovitvijo. In včasih, ko je vloga čustveno in fizično zahtevna, je to zelo naporno. Večer pred tem si prepričal ljudi, a danes jih moraš znova in jutri spet. Vsakič moraš podoživeti pravo čustvo, pravo bolečino. Ko začnem študirati novo vlogo, se najbolj bojim tega, da se ne bi ponavljala, kar je težko, a prav v tem tiči ustvarjalnost: nekako naravno oblikovati novo vlogo. Zadnjič mi je neki gledalec rekel, da ko je gledal predstavo *Pred upokojitvijo*, do konca ni vedel, da sem to jaz. Gledalci te ne vidijo kot Darje, ampak kot lik, ki ga igraš. Taka opažanja te razveselijo. Ali ko ti včasih profesionalni kritik reče: Škoda, da ne pišem več za noben časopis. Zelo mi je bilo všeč.

No, in tukaj sva pri drugih »kontrolnih instancah«, pri kritikih oz. kritičkih zapisih. Na žalost so taki časi, da o predstavah določenih gledališč kritiki več ne poročajo. Mislim na tako imenovana neljubljanska, nenacionalna gledališča. Menda niso pomembna, ne glede na to, kdo režira, kaj uprizarjajo, ali je umetniško predstava uspešna, kdo igra. Ni zapisa. Strokovni kritički zapis je uradna referenca. Odkar kritiki ocenju-

jejo predstave z zvezdicami, pa bralci večinoma samo pogledajo število zvezdic in mnenje javnosti je zabetonirano, ne glede na to, da se pogosto že zapis ne sklada s podano oceno. Ne mislim, da nimamo dobrih, usposobljenih kritikov. Žal pa je vedno manj prostora za kvalitetne kritike, vedno manj je referenčnih tiskanih izdaj ali televizijskih oddaj, čeprav je po drugi strani vedno več kulturnih dogodkov, kar je odlično.

Če se vrneva za hip k vaši Karli; znova gre za vlogo ženske, ki mora čustveno vzdrževati tako samo sebe kot partnerja in sploh celotno čustveno situacijo, v katero sta vpletena. Pogosto dobivate takšne vloge?

Ja, še kar. Glede vlog se res ne morem pritoževati in večinoma mi vse pomenijo umetniški izziv, rada se pustim presenetiti sama sebi in se prepustiti čarovnijam režiserja.

Je za vas tekst odločujoči del uprizoritve vsake predstave?

Tekst je zelo pomemben, če ne kot končni produkt, pa kot skelet ali srce predstave. Pogosto gre sicer predstava svojo pot, se odlepi od teksta, ustvari nov tekst, ampak to mora biti narejeno z veliko znanja in spoštovanja. Drugače je primernejše, da se predstavi reče avtorski projekt.

Katere vloge so bile v preteklih tridesetih letih za vas ključne?

Kaj, trideset let je že mimo?! Bo že držalo. Od vpisa na akademijo in prvih korakov na profesionalnem odru. Moja prva profesionalna vloga je bila prostitutka Betty v *Beraški operi* v režiji Vinka Möderndorferja. Takoj na začetku sem se morala spopasti s petjem. Pojem pa res ne dobro, ampak je šlo, z Vinkovo pomočjo in spodbudami kolega Bojana Umka, ki je odličen pevec (*smeh*). Takoj zatem je sledila prva glavna vloga Neveste v Lorcovi *Krvavi svatbi* v režiji Barbare Heng, moje mentorice na akademiji. Seveda poleg mojega izvrstnega profesorja Dušana Mlakarja, lahko rečem mojega gledališkega očeta. Tudi on mi je že zelo zgodaj po akademiji zaupal zelo lepe vloge.

Hilda, Hedda Gabler, Maša, Marlene Dietrich, Mrtvec pride po ljubico, predstava o izbrisanih – so vloge, za katere mora biti igralka še posebej občutljiva. Drži?

Mislim, da mora biti igravec nasploh zelo senzibilen človek. Občutje je sestavni del vloge. Če je vloga narejena samo koreografsko, ni dovolj. Vedno mora biti prežeta s čustvom in razumom, vsaj pri meni.

Vaš sodelavec, ki vas zelo dobro pozna in ceni, mi je prišepnil, da ste tako dobri v tem, kar počnete, tudi zato, ker vidite in slišite, znate opazovati, biti čuječi in zelo občutljivi, kar je za igralko bistveno in skoraj nujno. Ter da spremljate stvari, dogodke, predstave in vam ni le do cenene »rumene« slave ...

Mislim, da bi morali to početi vsi igralci oziroma

ustvarjalci. Mar ne? Nenehno se gibljem v zgodbah in življenju drugih oseb, pogosto prepletanih med seboj. Vedno in v vsaki situaciji črпам iz jedra ženske duševnosti, poskušam se vživeti v njen svet, najsi gre za lik na filmu, v knjigi, na sliki ali pa zgolj za vsakdanje ljudi, ki jih srečaš na tržnici, na poti na Šmarno goro, v gostilni ali na sprehodu po mestu, na primer v Ljubljani ali Kranju. A ne samo tu. Neznansko rada potujem in odkrivam utrip tujih mest in življenje tamkajšnjih prebivalcev.

Za moje nadrobnejše zanimanje za kranjsko gledališče, ki v zadnjih sezonah s svojimi predstavami še kako izstopa, je pravzaprav odgovoren vaš mož, ki je ob enem od mojih zapisov pred dolgimi leti, kjer sem uporabila, če se ne motim, sintagmo »gledališče iz province«, napisal pismo bralcev in me v njem dobronamerno okaral ... Kako je z vami in tem odnosom, da se, Ljubljanka, vozite v Kranj?

Nič posebnega. S tem si večje probleme delajo drugi, tisti, ki nas merijo iz centra. Ljubljanci smo velikokrat potisnjeni na obrobje, mogoče zato, ker se nam, kot rojenim Ljubljancem, ni bilo treba toliko boriti za uveljavitev v prestolnici, saj smo tu doma. Zato se tudi na drugih področjih ne borimo toliko, da bi zaradi tega po cele dneve viseli v gledaliških kavarnah. Mene je vedno zanimalo predvsem delo, na drugo nisem toliko pozorna. Nikoli ne veš, kdaj se nevede komu zameriš, komu nisi všeč ali po volji, ker si morda partnerka človeka, ki ga ne marajo, ali pa hči osebe, ki ji zavidajo. S tem se več ne obremenjujem. V *Prešernovem gledališču* sem zelo zadovoljna, hvaležna sem vsem zaposlenim in zvesti, izobraženi publiki. Vedno igram za vse.

Nikakor se ne želim hvalisati ali delati skromno. Tako kot sama izgubim, če ne vidim dobre predstave ali filma oziroma če ne preberem dobre knjige, tako izgubijo tudi tisti, ki ne vidijo presežnih predstav v našem gledališču, ker se jim morda zdi predaleč ali ga imajo po krivici za provincialno oziroma zanj sploh še niso slišali. Svoje vloge odigram in živim za ljudi, ki so tam. In sicer enako, kot če bi jih igrala v Ljubljani ali v New Yorku. V predstavah, ki so res dobre in dajo misliti ter vzbudijo globoke občutke. Si lahko obiskovalec želi še kaj več?

Zdi se, kot da gledališče vse bolj odseva, kako zelo hitro je svet mutiral v nekaj, kar še ne znamo prav prepoznati. Svet se je torej spremenil, koliko smo se mi?

Tako kot se spreminja svet, se spreminjamo tudi mi. Enako velja za umetnost oziroma gledališče. Prav je tako. Ta sprememba je dolgoročno sicer hitra, ampak človek je morda niti ne zazna tako zelo. Si del sveta, v katerem se rodiš, moji starši pripadajo nekemu drugemu obdobju, jaz svojemu in moj sin spet svojemu. Vsi pa nekaj časa živimo v istem svetu, vsak je zaznamovan s svojo »zgodovino«. Zdi se, da čas teče vedno hitreje, že včerajšnji dan je zgodovina, zadnja premiera,

zadnja izvolitev novega ameriškega predsednika. Vse se pomika naprej in vsak posameznik nezadržno drsi proti koncu ali večnosti. Po tem se prav nič ne ločimo od ljudi, ki so živeli pred nami.

Eden vaših celjskih vrhuncev je bila zagotovo vloga Neznanke v Pirandellovem Kot me ti hočeš v režiji Janeza Pipana. Katere od stvaritev sami razumete kot lastne vrhunce in zakaj?

Joj, težko vprašanje. Vsaka vsaj približno dobra zadnja vloga se ti zdi vrhunec. Najbrž je to nujno, saj samo tako ohraniš željo in moč, da posamezno vlogo znova odigraš. Zaradi vprašanja sem ponovno preštela svoje vloge, Karla v *Helverjevi noči* je moja devetdeseta vloga. Iz tega izbrati najuspešnejše oziroma najljubše vloge je presneto težka naloga. So to tiste, ki so bile nagrajene? Kaj pa vse, ki niso bile, sama pri sebi pa vem, da so bile zahtevnejše, skrivnostnejše in pronicljivejše? To je tako kot z otroki. Če jih imaš več, se zgodi, da en blesti v šoli, drugi pa ne, pa je lahko pametnejši in srčnejši. Oba sta tvoja in krasna.

Omenili ste Neznanko. Bila je velika vloga, odigrala sem jo zelo mlada, pomeni moj celjski vrhunec. Ampak to je bilo povsem na začetku. S to vlogo sem se poleg drugega naučila, kaj pomeni nositi celo predstavo, kar je neprecenljivo. Sledili sta obe vlogi Veronike Deseniške na Celjskem gradu (režiser Franci Križaj). Bili sta neprecenljiva izkušnja, odigrati priljubljeno junakinjo pred množico. Pa Rebeka v *Kaj pa Leonardo?* pod vodstvom prof. Mlakarja v MGL. Potem Sonja v *Stričku Vanji*, zame ena najlepših vlog velikoga Čehova. In Elizabeth v *Vera ljubezen upanje* (Eduard Miler), spoznanje, da ne ljubezen, ne vera, ne upanje ne pomaga, ko je res hudo. Pa spopad z goro besed Elfriede Jelinek v *Dramah princes* v vlogi Rozamunde (Ivica Buljan), nedosegljiva Hedda Gabler, pretresljiva Laura v *Stekleni menažeriji* (Damir Zlatar Frey), Maša v *Treh sestrah* (Oliver Frlijić). Ter zadnje, zahtevna gospa Lemarchand v *Hildi*, izredno naporna vloga tetraplegične Clare v *Pred upokojitvijo* in Karla. Če izpostavim samo nekatere.

Rekli ste, da je bila za to, da ste se odločili za igro, kriva tudi Korunova predstava Zlati čeveljčki, v katerih ste kasneje, v režiji Matjaža Zupančiča, nastopili tudi sami ...

Ja, bilo je srečno naključje, da me je Matjaž Zupančič povabil v to predstavo in mi zaupal vlogo Administratorke, ki jo je v nekoč Korunovi predstavi igrala Milena Zupančič. Predstava mi je bila res všeč že kot gimnazijki, enako velja tudi za *Mlado Bredo* Daneta Zajca. V obeh gre za poetičnost, ki mi je blizu.

Kateri so najbolj »vaši« režiserji?

Nekateri te zaznamujejo, z drugimi zaradi okoliščin veliko delaš, s kakšnimi pa sploh nikoli. Vendar nikakor ne morem mimo Dušana Mlakarja, mojega profesorja, s katerim sva naredila,

mislim, da sedem predstav in je bil zame, kot sem že rekla, pravi gledališki oče. Potem je tu Mile Korun, velikan, ki sem ga srečala, ko sem napolnila trideset let; na srečo sem imela že nekaj izkušenj, tako da se ga nisem več bala. Zame je še vedno eden največjih. Pa Eduard Miler, ki mi je vedno zaupal velike naloge, Ivica Buljan me je vsaj za trenutek popeljal v meni ne tako domače »performanstvo«. Pa Mateja Koležnik in seveda generacija mlajših režiserjev, Jernej Lorenci, Oliver Frlijić ali Alen Jelen, izjemno senzibilen režiser, ki zna prebuditi vest v človeku, s katerim sva postavila dve izredni predstavi, *Hildo* in *Helverjevo noč*.

Nekoč ste mi v šali omenili, da imate z Matejo Koležnik poseben, ljubezensko-problematični odnos.

Mateja je moja sošolka z akademije. Spomnim se, da me je nekoč ustavila na stopnicah, rekoč, da sicer ne ve, zakaj so me sploh sprejeli na akademijo, a si prav zaradi tega želi z mano delati Kasparja Hauserja, ker bi izkoristila mojo gibavno neuskkljenost. Produkcija žal ni bila realizirana, sva pa kasneje veliko sodelovali in vedno mi je dala priložnost ustvariti zanimive, drugačne vloge zunaj tako imenovane »cone udobja«. Nazadnje sem pri njej v *Pred upokojitvijo* odigrala vlogo invalidne Clare, zame eno najtežjih vlog doslej, tako zaradi čustvene plati invalidnosti kakor tudi zaradi izredno zahtevne telesne drže. Zelo težko.

Kaj pa Damir Zlatar Frey? Spomnim se vas kot neverjetne Laure v Stekleni menažeriji.

Damir je poglavje zase, z njim sem pozneje delala samo enkrat, če odštejem najino sodelovanje na začetku moje poti, ko je bil koreograf pri predstavi *Junak z zahoda* (MGL). Takrat sva se malce sprla, ker mi je očital, da želim biti na odru lepa. To ni bilo res, ker me vedno zanima vsebina, videz je drugotnega pomena. Najino drugo sodelovanje čez mnogo let pri *Stekleni menažeriji* pa je pomenilo redek gledališki čudež. Štirideset let staro me je postavil v vlogo krhke, z bolečino prežete, pa vendarle ljubezni iščočee Laure. Za to sem hvaležna tako njemu kakor celi ekipi, s katero smo ustvarili ta čudni, stari svet med omarami sredi Predoselj.

Ugibam, da vam je dramsko gledališče precej bliže od tako imenovanih avtorskih projektov, kot je bila predstava o izbrisanih. Spomnim se, da ste imeli tudi na odru »ločeno« mnenje ...

Ne bi rekla, da mi je bliže, bolj sem ga vajena, v njem sem bolj doma. To pa ne pomeni, da se ne predam z vso vnašo in srcem tudi v avtorskem projektu, ko dobim priložnost. Delo s Frlijićem v *25.671*, tako imenovani predstavi o izbrisanih, je bilo težko, naporno, ampak kljub vsemu navdihujoče in predvsem pomembno, ker je ljudi opozorilo na problem, ki – mimogrede – še danes ni rešen.

Ste že imeli priložnost igrati ob »idealnem« partnerju, partnerki? Kakšen naj bi bil?

Nedvomno, pogosto igram z idealnimi soigralci in soigralkami, saj praviloma dobra predstava nastane samo, ko se vsi deleži pokrijejo. Idealen partner? Predan temu, kar dela, pripravljen biti tudi malo »nor«. Nujno je, da se vzpostavi kemija med soigralcema. Nazadnje se mi je to zgodilo v zadnji predstavi. Mladi **Blaž Setnikar** v vlogi Helverja me je prevzel, na odru živiva svoje življenje.

Helverjeva noč nam predstavi nacistično miselnost kot virus, ki se zažre v vse pore življenja in indoktrinira ljudi. Govori tudi o tem, kar smo danes.

Neizmerno sem hvaležna Alenu Jelenu, ki je našel ta tekst, in umetniški voditeljici **Marinki Poštrak** ter direktorici **Mirjam Drnovšček**, da sta ga uvrstili na repertoar. Tekst razkriva zastrašujočo miselnost, ki je grozljivo še kako prisotna tudi danes, zato je nujno neprestano opozarjanje na strahote, ki se lahko porodijo iz take miselnosti.

Igralke na vprašanje, katera vloga je (bila)

“ Svoje vloge odigram in živim za ljudi, ki so tam. In sicer enako, kot če bi jih igrala v Ljubljani ali v New Yorku. V predstavah, ki so res dobre in dajo misliti ter vzbudijo globoke občutke. Si lahko obiskovalec želi še kaj več?

“ Igranje in ustvarjanje vloge primerjam s tekmovanjem na smučarski tekmi. Uspešno smučati od starta do cilja zahteva presneto dobro pripravljenost, kondicijsko in psihološko, tveganje in še nekaj več... Odvisno pa je tudi od tega, ali ti progga »leži«. Leta tako odrskih kot življenjskih izkušenj so pomembna.

Zanje emocionalno najbolj zahtevna, pogosto odgovarjajo – Medeja. Zaradi nedoumljivosti odločitve, da pokončaš lastne otroke. Tudi Karla je na neki način Medeja.

Karla ni Medeja, čeprav stori enako dejanje, vendar v popolnoma drugačni situaciji. Medeja s smrtjo svojih otrok ne odreši, ampak se z njihovim umorom maščuje Jazonu, ki je ne ljubi več. Karla to naredi iz brezpogojne ljubezni do Helverja.

Med pogovorom ste pogosto uporabili besedo čudež. Kar je redko. A lepo.

Ja, kajti to, kar me ohranja živo in še naprej omogoča razvoj v mojem poklicu, so prav gledališki čudeži, ki se pripetijo, ko se vse skupaj sestavi v odlično predstavo. Že od začetka sem zaljubljen v gledališče in igranje. To je moj način življenja, predana sem mu z vsem srcem, ampak to ne pomeni, da ne vidim in cenim drugih reči v življenju. Družina, prijatelji, potovanja, naš maček in narava mi dajejo moč, da lahko sveže in na novo zakorakam v novo predstavo.

“ Na žalost so taki časi, da o predstavah določenih gledališč kritiki več ne poročajo. Mislim na tako imenovana neljubljanska, nenacionalna gledališča. [...] Odkar kritiki ocenjujejo predstave z zvezdicami, pa bralci večinoma samo pogledajo število zvezdic in mnenje javnosti je zabetonirano, ne glede na to, da se pogosto že zapis ne sklada s podano oceno.

Darja Reichman v Helverjevi noči Foto Nada Žgank